C/2025/4001

20.8.2025.

PREPORUKA VIJEĆA

od 8. srpnja 2025.

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Švedske

(C/2025/4001)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([1]), a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ([2]), a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

Opća razmatranja

(1) U Uredbi (EU) 2024/1263, koja je stupila na snagu 30. travnja 2024., navode se ciljevi okvira gospodarskog upravljanja, čija je svrha promicanje dobrih i održivih javnih financija, održivog i uključivog rasta i otpornosti putem reformi i ulaganja te sprečavanje prekomjernih državnih deficita. Uredbom je propisano da Vijeće i Komisija provode multilateralni nadzor u kontekstu europskog semestra u skladu s ciljevima i zahtjevima utvrđenima u UFEU-u. Europski semestar uključuje i sastavljanje preporuka za pojedine zemlje te nadzor provedbe tih preporuka. Uredba potiče i odgovornost za fiskalnu politiku na nacionalnoj razini i usmjerena je na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan koji sadržava njezine fiskalne i investicijske obveze u pogledu reformi za četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog razdoblja. Kretanje neto rashoda ([3]) u tim planovima mora biti u skladu sa zahtjevima iz te uredbe, uključujući zahtjeve da se dug opće države do kraja razdoblja prilagodbe uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države u srednjoročnom razdoblju smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz te uredbe, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine.

([1]) SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) SL L 306, 23.11.2011., str. 25., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi” znači državni rashodi bez (i) rashoda za kamate, (ii) diskrecijskih mjera na strani prihoda, (iii) rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, (iv) nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, (v) cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i (vi) jednokratnih i drugih privremenih mjera.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]), kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam"), stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira se fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(3) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća ([5]) („Uredba o planu REPowerEU") donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time se doprinosi energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, a istodobno povećava uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapacitet za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Švedska je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(4) Švedska je 28. svibnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost, u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na temelju članka 19. te uredbe ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. Vijeće je 4. svibnja 2022. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Švedske ([6]), koja je izmijenjena 9. studenoga 2023. na temelju članka 18. stavka 2. radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu i uključivanja poglavlja o planu REPowerEU ([7]). Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5., u kojoj se navodi da je Švedska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti iste reforme ili ulaganja nije poništeno.

(5) Vijeće je 21. siječnja 2025. na preporuku Komisije donijelo Preporuku o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Švedske ([8]). Plan je dostavljen u skladu s člankom 11. i člankom 36. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2024/1263, obuhvaća razdoblje od 2025. do 2028. i utvrđuje ograničenje proračuna u obliku maksimalne stope rasta neto rashoda tijekom četiri godine.

(6) Komisija je 26. studenoga 2024. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2025., u kojem je utvrđeno da je Švedska jedna od država članica za koju je potrebno detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2025., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načela europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 13. svibnja 2025. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ([9]), a 10. ožujka 2025. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

(7) Komisija je 29. siječnja 2025. objavila Kompas konkurentnosti, strateški okvir čiji je cilj potaknuti globalnu konkurentnost EU-a u sljedećih pet godina. U njemu su utvrđena tri imperativa preobrazbe za održiv gospodarski rast: (i) inovacije, (ii) dekarbonizacija i konkurentnost i (iii) sigurnost. Kako bi se smanjio inovacijski jaz, EU namjerava potaknuti inovacije u industriji, poduprijeti rast *start-up* poduzeća inicijativama kao što su strategija EU-a

([4]) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Provedbena odluka Vijeća od 4. svibnja 2022. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Švedske (ST 7772/2022; ST 7772/2022 ADD 1).

([7]) Provedbena odluka Vijeća od 9. studenoga 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 4. svibnja 2022. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Švedske (ST 14474/2023).

([8]) Preporuka Vijeća od 21. siječnja 2025. o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Švedske (SL C, C/2025/644, 10.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/644/oj).

([9]) Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2025. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

za *start-up* i *scale-up* poduzeća i promicati primjenu naprednih tehnologija kao što su umjetna inteligencija i kvantno računalstvo. Komisija je radi zelenijeg gospodarstva izradila detaljan Akcijski plan za priuštivu energiju i Plan za čistu industriju, kojima se osigurava troškovno učinkovit prelazak na čistu energiju koji ne ugrožava konkurentnost, osobito u energetski intenzivnim sektorima, i koji djeluje kao pokretač rasta. Kako bi smanjila pretjeranu ovisnost i povećala sigurnost, Unija intenzivno radi na jačanju globalnih trgovinskih partnerstava, diversifikaciji lanaca opskrbe i osiguravanju dostupnosti kritičnih sirovina i izvora čiste energije. Ti se prioriteti temelje na horizontalnim čimbenicima, a to su regulatorno pojednostavnjenje, produbljivanje jedinstvenog tržišta, financiranje konkurentnosti i unija štednje i ulaganja, promicanje vještina i kvalitetnih poslova te bolja koordinacija politika EU-a. Kompas konkurentnosti usklađen je s europskim semestrom, čime se osigurava usklađenost ekonomskih politika država članica sa strateškim ciljevima Komisije i omogućuje ujednačen pristup gospodarskom upravljanju, što potiče održiv rast, inovacije i otpornost u cijeloj Uniji.

(8) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2025. razvijati usporedno s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Te preporuke Vijeća za pojedinu zemlju i dalje su jednako relevantne za ocjenu izmijenjenih planova za oporavak i otpornost u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(9) Komisija je 4. lipnja 2025. objavila Izvješće za Švedsku za 2025. U njemu je ocijenjen napredak Švedske u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Švedske. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su najhitniji izazovi s kojima se Švedska suočava. Ocijenjen je i napredak Švedske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije za 2030. u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina te smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

(10) Komisija je provela detaljno preispitivanje za Švedsku na temelju članka 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011. Glavni zaključci Komisije o ocjeni makroekonomskih slabosti za Švedsku za potrebe te uredbe objavljeni su 13. svibnja 2025. ([10]) Komisija je 4. lipnja 2025. zaključila da u Švedskoj postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže. Osobito su i dalje relevantne slabosti povezane s tržištem nekretnina i visokim privatnim dugom unatoč nedavnim smanjenjima, a utvrđene slabosti još uvijek su prisutne jer nisu poduzete odlučne mjere. Unatoč određenom smanjenju, udio duga kućanstava i poduzeća u BDP-u i dalje je među najvišima u EU-u, dok su cijene stambenih nekretnina nepromijenjene u nominalnom smislu, ali su i dalje precijenjene. Postroženi financijski uvjeti doveli su i do smanjenja opsega stanogradnje te su dodatno opteretili rashode kućanstava i poduzeća, a financijski sektor i dalje je u velikoj mjeri izložen sektoru nekretnina, uključujući poslovne nekretnine. Napredak politika ograničen je. Politikama se i dalje potiče kupnja stambenih nekretnina zaduživanjem, a problem nedovoljne ponude stambenih nekretnina je i dalje prisutan. Oporezivanjem se i dalje potiče vlasništvo nad stambenim nekretninama zaduživanjem zbog velikog poreznog odbitka za plaćanje hipotekarnih kamata. Mjere za povećanje ponude stambenih nekretnina doprinijele bi umjerenom rastu cijena stambenih nekretnina, ali nisu zamjena za reforme kojima bi se otklonili glavni uzroci duga kućanstava. Tržište najma nekretnina još nije reformirano. Te bi se slabosti mogle pogoršati ako se ponovno poveća kupnja stambenih nekretnina zaduživanjem i precijenjenost stambenih nekretnina zbog ublažavanja makrobonitetnih mjera, što se čini se razmatra, uz povoljnije uvjete financiranja.

Ocjena godišnjeg izvješća o napretku

(11) Vijeće je 21. siječnja 2025. preporučilo sljedeće maksimalne stope rasta neto rashoda za Švedsku: 4,0 % u 2025., 4,4 % u 2026., 4,4 % u 2027. i 4,6 % u 2028., što odgovara maksimalnim kumulativnim stopama rasta, izračunanima u odnosu na baznu godinu 2023., od 10,7 % u 2025., 15,5 % u 2026., 20,6 % u 2027. i 26,1 % u 2028. Švedska je 30. travnja 2025. dostavila svoje godišnje izvješće o napretku ([11]) u kojem izvješćuje o poštovanju preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda i provedbi reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju u okviru europskog semestra. U godišnjem izvješću o napretku

([10]) SWD(2025) 124 final.
([11]) Godišnja izvješća o napretku za 2025. dostupna su na poveznici: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Švedske o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost u skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241.

(12) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i njegove posljedice egzistencijalna su prijetnja Europskoj uniji. Komisija je preporučila koordiniranu aktivaciju nacionalne klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu radi potpore nastojanjima EU-a da se postigne brzo i znatno povećanje potrošnje za obranu a Europsko vijeće taj je prijedlog pozdravilo 6. ožujka 2025.

(13) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat ([12]), deficit opće države u Švedskoj se s deficita od 0,8 % BDP-a u 2023. povećao na deficit od 1,5 % BDP-a u 2024., dok je dug opće države porastao s 31,6 % BDP-a krajem 2023. na 33,5 % BDP-a krajem 2024. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju stopi rasta neto rashoda od 6,1 % u 2024. U godišnjem izvješću o napretku Švedska procjenjuje da će rast neto rashoda u 2024. iznositi 6,1 %. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike ([13]), koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, bio je u 2024. ekspanzivan, za 0,7 % BDP-a.

(14) Prema godišnjem izvješću o napretku, u makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije Švedske očekuje se rast realnog BDP-a od 2,1 % u 2025. i predviđa se da će inflacija mjerena HIPC-om u 2025. iznositi 2,1 %. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se realni BDP povećati za 1,1 % u 2025. i za 1,9 % u 2026. te da će inflacija mjerena HIPC-om iznositi 2,2 % u 2025. i 1,6 % u 2026.

(15) U godišnjem izvješću o napretku predviđa se smanjenje deficita opće države na 1,3 % BDP-a u 2025. i povećanje udjela duga opće države u BDP-u na 34,3 % BDP-a do kraja 2025. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 4,1 % u 2025. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se deficit opće države od 1,5 % BDP-a za 2025. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 1,7 % u 2025. Ta niža stopa rasta neto rashoda u usporedbi sa stopom iz godišnjeg izvješća o napretku odraz je različitih projekcija za, među ostalim, naknade zaposlenicima i socijalne transfere u naravi po tržišnim proizvođačima. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će u 2025. smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, biti kontrakcijski, za 0,7 % BDP-a. Predviđa se da će do kraja 2025. doći do povećanja udjela duga opće države u BDP-u na 33,8 %.

(16) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. očekuje se da će se u 2025. bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi opće države u iznosu od 0,1 % BDP-a, u odnosu na 0,1 % BDP-a u 2024. Rashodi financirani bespovratnom potporom iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućavaju visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Švedske.

(17) Rashodi opće države za obranu u Švedskoj iznosili su 1,3 % BDP-a u 2021., 1,7 % BDP-a u 2022. i 1,8 % BDP-a u 2023. ([14]) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će rashodi za obranu iznositi 2,3 % BDP-a u 2024. i 2,5 % BDP-a u 2025. To odgovara povećanju od 1,2 postotna boda BDP-a u odnosu na 2021.

(18) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se neto rashodi u Švedskoj povećati za 1,7 % u 2025. i kumulativno za 7,9 % u 2024. i 2025. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će rast neto rashoda Švedske u 2025. biti ispod preporučene maksimalne stope rasta, na godišnjoj razini i razmatraju li se 2024. i 2025. zajedno.

(19) U godišnje izvješće o napretku nisu uključene proračunske projekcije nakon 2025. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se deficit opće države od 0,8 % BDP-a u 2026. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 2,6 % u 2026. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će u 2026. smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini

([12]) Eurostat – Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2025.

([13]) Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između (i) srednjoročnog potencijalnog rasta i (ii) promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

([14]) Eurostat, državni rashodi prema klasifikaciji funkcija države (COFOG). Zbog metodoloških razlika između definicija COFOG-a i NATO-a rashodi koji se temelje na definiciji COFOG-a mogu se razlikovati od izdataka utemeljenih na definiciji NATO-a.

EU-a, biti kontrakcijski, za 0,4 % BDP-a. Komisija predviđa da će se do kraja 2026. udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 33,3 %.

Ključni izazovi u području politika

(20) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će doprinijeti djelotvornom svladavanju svih ili znatnog dijela izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku dovršetak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Švedske zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. U komunikaciji Komisije naslovljenoj „NextGenerationEU – put do 2026.”, donesenoj 4. lipnja 2025., pojašnjava se primjenjivi vremenski okvir za kraj Mehanizma i državama članicama daju se smjernice za maksimalno pojačanje provedbe do 31. kolovoza 2026., među ostalim o tome kako dodatno pojednostavniti planove za oporavak i otpornost, utvrđuju se ključne opcije koje treba razmotriti pri njihovoj reviziji i naglašava se važnost pažljivog zajedničkog planiranja podnošenja posljednjih zahtjeva za plaćanje 2026. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(21) Švedska je ubrzala provedbu programa kohezijske politike, koja obuhvaća potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Fonda za pravednu tranziciju (FPT) i Europskog socijalnog fonda plus (ESF+). Važno je nastaviti ulagati napore u brzu provedbu tih programa i maksimalno povećati njihov učinak na terenu. Švedska u okviru svojih programa kohezijske politike već poduzima mjere za poticanje konkurentnosti i rasta, jačajući pritom socijalnu koheziju. Švedska se istodobno i dalje suočava s izazovima koji uključuju manjak vještina i neusklađenost ponuđenih i traženih vještina, a moglo bi biti prostora za povećanje regionalnog rasta uzimajući u obzir regionalne potrebe koje se odnose na konkurentnost, energetsku tranziciju i otpornost vodoopskrbe. U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Švedska je u okviru preispitivanja programâ kohezijske politike u sredini programskog razdoblja dužna preispitati svaki program uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju iz 2024. U Komisijinu prijedlogu donesenom 1. travnja 2025. ([15]) rok za dostavu procjene o ishodu preispitivanja u sredini programskog razdoblja za svaki program produljuje se nakon 31. ožujka 2025. Ujedno se osigurava fleksibilnost kako bi se ubrzali provedba programa i poticaji za države članice da dodijele sredstva kohezijske politike za pet strateških prioritetnih područja u Uniji, odnosno konkurentnost u područjima strateških tehnologija, obranu, stanovanje, otpornost vodoopskrbe i energetsku tranziciju, zadržavajući pritom fokus na osobama u najranjivijim situacijama kada su posrijedi programi fonda ESF+.

(22) Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) pruža priliku za ulaganja u ključne strateške prioritete EU-a jačanjem konkurentnosti EU-a. STEP koristi sredstva iz 11 postojećih fondova EU-a. Države članice mogu doprinositi i programu InvestEU potporom ulaganjima u prioritetna područja. Švedska bi te inicijative mogla optimalno iskoristiti kako bi poduprla razvoj ili proizvodnju ključnih tehnologija, što uključuje čiste i resursno učinkovite tehnologije.

(23) Uz gospodarske i socijalne izazove na koje se odgovara planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije, Švedska bi trebala učinkovito odgovoriti na preostale izazove koji se odnose na (i) sve slabije obrazovne ishode učenika, posebno onih u nepovoljnom socioekonomskom položaju i učenika migrantskog podrijetla, (ii) manjak vještina, koji je najizraženiji kod osoba u nepovoljnom socioekonomskom položaju i onih migrantskog podrijetla, (iii) visoke razine privatnog duga u kombinaciji s precijenjenim nekretninama, (iv) smanjenje emisija stakleničkih plinova i (v) kapacitet elektroenergetske mreže i ograničenja prijenosa povezana s uvođenjem obnovljivih izvora energije.

([15]) Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EU) 2021/1058 i (EU) 2021/1056 u pogledu posebnih mjera za svladavanje strateških izazova u kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja – COM (2025) 123 final.

(24) Rezultati Programa za međunarodnu procjenu učenika za 2022. pokazuju pogoršanje osnovnih vještina među švedskim učenicima koje je od 2018. među najizraženijima u EU-u, posebno u matematici. Slabi rezultati u osnovnim vještinama osobito su izraženi kod učenika migrantskog podrijetla i onih u nepovoljnom socioekonomskom položaju, a još i više kod onih u nepovoljnom socioekonomskom položaju. Postoji i znatan jaz u rezultatima između učenika rođenih u Švedskoj i onih rođenih u inozemstvu, a učenici migrantskog podrijetla češće pohađaju određene škole. Učenici u nepovoljnom položaju ujedno su nedovoljno zastupljeni u privatnim školama, čiji učenici u prosjeku imaju bolje izglede da se kvalificiraju za daljnje školovanje. U 2022. je 15 % svih učenika koji završavaju nižu srednju školu imalo preslabe ili nepotpune ocjene, što im je onemogućilo upis u višu srednju školu. Kontinuirani nedostatak kvalificiranih nastavnika, osobito u školama s velikim brojem učenika u nepovoljnom položaju, predstavlja rizik za kvalitetu obrazovnog sustava i dodatno pogoršava sve lošije obrazovne ishode.

(25) Švedska se i dalje suočava s poteškoćama u integraciji osoba iz ranjivih skupina na tržište rada, posebno osoba u nepovoljnom položaju i osoba migrantskog podrijetla, kao i u smanjenju preostalih razlika u vještinama. Švedska je u 2023. imala najveću stopu nezaposlenosti u EU-u osoba rođenih izvan EU-a, a jaz između osoba rođenih izvan EU-a i onih rođenih u Švedskoj i dalje je osobito visok. Među osobama iz ranjivih skupina koje su prijavljene kao nezaposlene gotovo polovina nema više sekundarno obrazovanje, a mnogi nemaju ni osnovne preduvjete za pronalaženje posla ili studiranje, uključujući jezične vještine. S obzirom na to da je završetak više srednje škole ključan za dobivanje posla u Švedskoj, potrebne su dodatne mjere za potporu učenicima koji pohađaju više sekundarno, visoko ili strukovno obrazovanje i osposobljavanje. To bi doprinijelo povećanju kvalificirane radne snage radi podupiranja zapošljavanja, rasta produktivnosti i potencijala rasta švedskog gospodarstva.

(26) Manjak radne snage i vještina u sektorima i zanimanjima koji su važni za zelenu tranziciju, uključujući proizvodnju te uvođenje i održavanje tehnologija s nultom neto stopom emisija, stvara prepreke prelasku na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija u Švedskoj. Velika je potražnja za inženjerima i stručnjacima za zelenu tranziciju, posebno na sjeveru zemlje. Stoga su daljnje poboljšanje relevantnosti postojećih sustava obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada koji odgovaraju na promjenjive potrebe tržišta rada te ciljane mjere usavršavanja i prekvalifikacije ključni za smanjenje nedostatka vještina i promicanje uključivosti i preraspodjele radne snage.

(27) Visoke razine privatnog duga i precijenjene nekretnine uzrok su makroekonomskih neravnoteža za koje još uvijek postoji rizik da se neće uredno ispraviti. Cijene stambenih nekretnina još uvijek su visoke, a i dalje je prisutan manjak ponude jer je izgradnja novih stambenih nekretnina manja od predviđene potražnje. Taj je manjak povezan sa strukturnim nedostacima, kao što su ograničeno tržišno natjecanje u sektoru građevinarstva zbog prepreka ulasku malih i stranih poduzeća i sposobnosti velikih građevinskih poduzeća da kontroliraju zemljišne resurse. Ukupno porezno opterećenje na nekretnine i dalje je relativno nisko zbog velikih poreznih odbitaka za plaćene kamate po hipotekarnim kreditima i niskih periodičnih poreza na nekretnine. Učinak promjena politike na otplatu hipoteka nakon oporezivanja teško je ocijeniti zbog pomanjkanja podataka o imovini i obvezama pojedinih kućanstava. Raspoloživost takvih podataka mogla bi dovesti do veće učinkovitosti pri oblikovanju politika, potencijalnog smanjenja prepreka za ulazak na tržište stambenih nekretnina i ravnomjernije raspodjele stambenih opterećenja među stanovništvom. Tržište najma nekretnina ne nudi brojne mogućnosti te ga je i dalje potrebno reformirati kako bi se smanjile liste čekanja i potaknula izgradnja smještajnih jedinica za najam. Svako slabljenje makrobonitetne politike prije reformi kojima će se riješiti postojeći tržišni poremećaji moglo bi uzrokovati više cijene stambenih nekretnina i istodobno povećati dug kućanstava.

(28) Uz svoje postojeće politike Švedska nije na dobrom putu da ostvari svoje ciljeve EU-a za 2030. o smanjenju emisija stakleničkih plinova. Emisije stakleničkih plinova u zemlji povećale su se 2024. i više studija službenih i neovisnih tijela upućuje na zaključak da će Švedska zbog aktualnih politika bitno zaostajati za EU-om u ostvarenju njegovih klimatskih ciljeva do 2030. Taj nedostatak ponajprije je odraz nedavnih promjena politika, među ostalim manjih obveza miješanja biogoriva i smanjenja poreza na tekuća goriva, koji su doveli do povećanja emisija iz cestovnog prometa, glavnog izvora emisija stakleničkih plinova iz fosilnih goriva u Švedskoj.

(29) Iako je Švedska i dalje jedna od država članica s najvećim udjelom energije iz obnovljivih izvora u krajnjoj potrošnji energije, ograničenja kapaciteta elektroenergetske mreže i prijenosa mogu otežati daljnje uvođenje energije iz obnovljivih izvora. Uklanjanje tih ograničenja je ključno jer se očekuje da će se konačna potrošnja električne energije u Švedskoj do 2045. znatno povećati zbog povećanih potreba za elektrifikacijom industrije i prometa. Poboljšanje pristupa neiskorištenom potencijalu Švedske za energiju iz obnovljivih izvora moglo bi se iskoristiti za tekuću elektrifikaciju industrije na jugu Švedske i poduprijeti inovativan, zelen industrijski razvoj i dekarbonizaciju na sjeveru. Smanjenje potrošnje energije povećanjem energetske učinkovitosti također je ključno za doprinos smanjenju emisija ugljika i kontrolu troškova energije za kućanstva i poduzeća. Kad je riječ o energetskoj učinkovitosti, s obzirom na putanju potrošnje energije postoji rizik da Švedska neće ostvariti svoj nacionalni cilj povećanja energetske učinkovitosti za 50 % do 2030. u odnosu na 2005. S potrošnjom primarne energije iznad 41 Mtoe u 2023. Švedska je i dalje jedna od država članica s najvećom potrošnjom energije po osobi.

(30) Još ima nekoliko prepreka za širenje švedskih kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. Jedna od njih odnosi se na nepredvidljivo izdavanje dozvola za energiju vjetra na moru i kopnu. Prepreke koje, među ostalim, proizlaze iz neučinkovitih postupaka izdavanja dozvola i prava veta općina i obrambenih tijela, stvaraju nesigurnost u pogledu ulaganja i sprečavaju iskorištavanje potencijala energije iz obnovljivih izvora.

(31) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i njezine zaključke o postojanju prekomjernih neravnoteža, preporuke na temelju članka 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporuci br. 5. Politikama iz preporuke br. 5 doprinosi se uklanjanju slabosti povezanih s tržištem nekretnina i visokim privatnim dugom,

PREPORUČUJE da Švedska u 2025. i 2026. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Povećati ukupnu potrošnju za obranu i sigurnost i povećati pripravnost, osiguravajući pritom održivost duga u skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 6. ožujka 2025. Pridržavati se maksimalnih stopa rasta neto rashoda koje je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025.

2. Imajući u vidu odgovarajuće rokove za pravovremen dovršetak reformi i ulaganja na temelju Uredbe (EU) 2021/241, osigurati djelotvornu provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike (EFRR, FPT, ESF+) na temelju, ovisno o slučaju, mogućnosti koje nudi preispitivanje u sredini programskog razdoblja. Optimalno iskoristiti instrumente EU-a, među ostalim mogućnosti koje nude program InvestEU i Platforma za strateške tehnologije za Europu, radi povećanja konkurentnosti.

3. Osigurati ostvarivanje ciljeva koji se odnose na smanjenje emisija stakleničkih plinova, posebno smanjenjem emisija iz cestovnog prometa. Smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima ubrzavanjem uvođenja energije iz obnovljivih izvora, među ostalim širenjem i nadogradnjom mreža za prijenos energije i povećanjem energetske učinkovitosti. Ubrzati i pojednostavniti postupke izdavanja dozvola za uvođenje energije iz obnovljivih izvora, posebno za energiju vjetra na moru i kopnu.

4. Poboljšati obrazovne rezultate, među ostalim učenika u nepovoljnom socioekonomskom položaju i učenika migrantskog podrijetla, otklanjanjem problema stalnog nedostatka kvalificiranih nastavnika, osiguravanjem jednakih mogućnosti pristupa školskom sustavu i daljnjim podupiranjem upisa učenika u višu srednju školu. Razvijati vještine radne snage, posebno osoba u nepovoljnom socioekonomskom položaju i osoba migrantskog podrijetla, ciljanim mjerama politika i resursima, kako bi se poboljšala njihova integracija na tržište rada.

5. Povećati učinkovitost tržišta stambenih nekretnina, među ostalim uvođenjem reformi na tržištu najma nekretnina. Poticati ulaganja u stanogradnju kako bi se ublažio najakutniji manjak. Ukloniti strukturne prepreke izgradnji kako bi se olakšala stanogradnja. Smanjiti rizike povezane s visokim dugom kućanstava postupnim smanjenjem poreznog odbitka za plaćene kamate po hipotekarnim kreditima ili povećanjem periodičnih poreza na nekretnine te istodobno razvijati odgovarajuće instrumente za bolju procjenu i usmjeravanje politika. Zadržati makrobonitetne mjere.

Sastavljeno u Bruxellesu 8. srpnja 2025.

Za Vijeće

Predsjednica

S. LOSE